Nr 24 1916.

DE VRIJE STEM

Belgisch orgaan voor de provincie Antwerpen

Verschijnende gedurende de Duitsche Bezetting.

Bureelen en Redactie :
HOTEL DER PATRIOTTEN
Begijnenstraat, 42.

Onze welgemeende leuze is :
Noch Vlaming, noch Waal, maar Belg !
En eeuwig trouw aan ons Vorstenhuis !

Telegraphisch adres :
Kommandantur-Antwerpen-Mechelen
Met gratie ende privilegie.

De oogst is rijp !

Nuttige wetenswaardigheden

1. — Wat is een duitscher ?

Een duitscher is een onredelijk schepsel, hebbende een baatzuchtige ziel en een verdierlijkt lichaam.

2. — Waarom wordt hij genoemd een onredelijk schepsel ?

Hij wordt zoo genoemd, omdat hij van rede en verstand beroofd is.

3. — Tot wat einde is een duitscher geschapen ?

Hij is geschapen tot schande van het menschdom en tot onheil van zijnen evennaaste.

4. — Wat moeten de bondgenooten in den oorlog overal ter harte nemen ?

Zij moeten, te land, zooveel moffen mogelijk om een luchtje helpen en er, te water, machtig veel naar den kabeljauwskelder zenden.

5. — Welke zijn de 4 voornaamste waarheden, die beschaafde menschen moeten kennen en gelooven ?

Ten 1e : dat Pinhelm II een plichtvergeten monster is; ten 2e dat zijn naam in alle eeuwigheid in de geschiedenis zal geschandvlekt wezen; ten 3e dat al wat duitsch is of eenen duitschen stempel draagt, zoohaast mogelijk van tusschen de *menschen* moet verdwijnen; ten 4e dat de vernietiging van Duitschland omtrent een voltrokken feit is.

6. — Wat is Pinhelm II ?

Hij is een meineedig beest, zoo onvolmaakt mogelijk, beul, tiran en vernieler van zijn eigen volk, van wien alle slecht voortkomt.

7. — Waarom wordt hij genoemd een meineedig beest ?

Omdat hij een eedverbreker is en niets heeft waaraan wij iets edels of eerlijks kunnen bemerken.

8.— Noem eenige eigenschappen van Pinhelm II.

Hij is eindeloos slecht, onbarmhartig, onrechtvaardig en... onmachtig (bijzonder als hij voor 'nen « IJzer » staat).

9. — Wie zijn de verachtelijkste menschen geweest ?

Pinhelm II en zijne handlangers.

10. — Welke zijn de kenteekens van eenen waren duitscher ?

Dat hij valsch is, onmenschelijk, verwaand en gewoonlijk een beetje... van Lotje getikt.

11. — Duid nu twee bijzondere eigenschappen van het duitsche rijk aan.

Het is aan 't wankelen en zal ongetwijfeld te niet gaan, want Pinhelm II kan er niet meer blijven...hij moet naar... Ste Helena.

12. — Welke gemeenschap hebben wij met de duitsche schoelies ?

Wij verfoeien, ja, verachten die kerels en zij vervelen ons, door hunne hatelijke tegenwoordigheid.

13. — Welke gemeenschap hebben wij met onze bondgenooten ?

Wij kunnen ze helpen door onze manhaftige handelwijze en onze krachtdadigheid, bijzonder door het afspieden van het duitsche ras en het toevoegen van... smoutperen (aan Luc & Co).

14. — Wat zijn oorlogsaflaten ?

Dat zijn allerlei hatelijke oplettendheden, die wij verschuldigd zijn aan onze overweldigers.

15. — Wat moeten wij doen om die aflaten te verdienen ?

Daartoe moeten wij « De Vrije Stem » op hoogte houden van al de boevenstreken der « schweinhùnde » en der landverraders.

16. — Wat is de hoop... der Belgen ?

Dat de moffen zoohaast mogelijk eene klopping zouden krijgen, dat het zweet van hunnen rug loopt.

17. — Waarom mogen zij dat hopen met een vast betrouwen ?

Omdat hun Koning een held is en hunne soldaten onversaagde mannen zijn.

18. —Wat leggen de geboden van Pinhelm II op?

Van alle goddelijke, menschelijke en zedelijke wetten met voeten te treden en... te pakken wat gij krijgen kunt.

19. — Wat is, een duitschen eed doen ?

Traktaten teekenen en... juist het tegenovergestelde doen, van hetgene men daarin op eer en geweten beloofd heeft.

20. — Wat is het toppunt der schijnheiligheid ?

Dat is : allerlei smachtkoppenstreken aanvangen onder de leuze « Gott mit ùns ! »

21. — Wat moet gij doen als gij naar de Begijnenstraat gaat ?

Ten 1e: Den hemel danken om de eer die u wordt aangedaan; ten 2e al uwe krachtdadigheid ter hulp roepen; ten 3e reeds naar nieuwe anti-duitsche streken zoeken; ten 4e akten van vaderlandsliefde en onverschrokkenheid doen; ten 5e den moffen niets meer wijsmaken dan wat ze weten mogen; ten 6e als ze u loslaten... opnieuw beginnen.

22. — Wat zult ge doen terwijl de duitsche rakkers u veroordeelen ?

Men moet die veroordeeling met trots en minachting ontvangen en het is goed hen intusschen nog eenige « hoffelijkheden » naar 't hoofd te slingeren.

23. — Welk is het beste middel om ons op te wekken tot het verachten der « zwijnen » en het beminnen van ons verdrukt Vaderland ?

Het aandachtig overdenken van al de beestige streken, die de duitsche kùltùrmannen hier uitgestoken hebben.

24. — Wat is de hel ?

De hel is eene voorbehoudene plaats voor duitsch canaille-volk. (Een plan tot vergrooting is ingediend door Satan, daar er gebrek aan plaats is).

25. Is het genoeg dit alles *eens* geweten te hebben ?

Neen, men moet het *blijven onthouden* en er altijd *voortgang* in doen !

PAK AAN K...IJZER.

De doodsklok luidt

Wat wil dat luien beduiden ?
Sta stil, en hoor ;
Uit Oosten, Westen en Zuiden
Klinkt het aldoor.
Geen stormen of bulderende orkanen,
Noch 't hoelende kreunen van 't bosch,
Geen donders of gloênde volkanen
Barsten los;

Maar boven 't gebrom van kanonnen
Is er, hoor, hoor,
Benauwend een luien begonnen,
En deint aldoor;
Het ruischte door luide geruchten,
Gelijk litanieëngegons,
Nu huivert door landen en luchten
Klokgebons.

Hier golft het weder in 't bonzen
Op bronzen muur,
Ginds hooren ravijnen 't vergonsen
In droeven duur.
De steppen en sneeuwvelden dreunen
Van 't klokgebrom,
De midlanden vallen aan 't kreunen,
Bang en stom.

He, wachter, wat melden de nachten ?
Spreek, wat beduidt
Dat juublen door stijgende klachten,
Dat klokgeluid ?
O land, wat de « jonkers » ook pochten,
De doodsklok luidt,
De reus, dien gij lang hebt bevochten,
Sterft nu uit !

Bonst klokken dan over de staten,
Triumf, hoera !
De torens bevlagd en de straten,
Nu keert weldra
Het heir onzer dappere helden,
Dat overwon...
Stijg over de steden en velden
Vredezon ! KLOPSTOCK.

Nieuw opvoedingsstelsel van Luc

«Aangaande de opvoeding heb ik in een onlangs «verschenen vlugschrift, getiteld : «Vrede door op- «voeding » deze onweerlegbare waarheid ontwik- «keld, dat indien men sedert lang in alle landen een «andere en betere opvoeding aan de jeugd gegeven «had, het veel zoude bijgedragen hebben om de «wreede gedachte des oorlogs uit des menschen «geest te verbannen en den wereldvrede in zooge- «zegden beschavingsgeest niet te storen. (Aldus Luc in « Het Vlaamsche Nieuws » van 7 Juli).

Dezen keer heeft Luc gelijk. Hadden al de menschen hun kinderen opgevoed gelijk Luc met zijnen zoon gedaan heeft, dan zou België niet anders gehad hebben dan soldaten die geweigerd hadden te strijden tegen de Duitschers. Dan zouden de Duitschers hier gerustjes over de grenzen gekomen zijn. Zij zouden Frankrijk op een loopjen verpletterd hebben en daarna Engeland, en bij hunnen terugkeer naar Duitschland zouden zij aan België hebben laten weten : Nu zijt ge Duitsch ! Wij zullen u wel beschermen tegen Frankrijk en Engeland, want alleen kunt ge toch niets ! En intusschen zouden wij van honger gecreveerd zijn. Amerika zou ons niet ter hulp gekomen zijn en Duitschland, geblokkeerd door de Engelschen, had ons niets kunnen geven.

Daarheen moest het stelsel-Luc ons leiden. Opgevoed volgens dit stelsel, zouden de Belgische jongens gepakt hebben wat ze krijgen konden, gelijk de zoon van Luc die een microscoop zag en... meenam, om hem eens te beproeven. Vermits de uitvinders van nieuwe opvoedingsstelsels in de eerste plaats het voorbeeld moeten geven van wat hunne uitvinding voortbrengen kan,zou hij gezegd hebben: Zie mij aan : Ik ben een der voornaamste letterkundigen van het Vlaamsche Land ! Vertel nu wat gij van mij zaagt en doe ook zoo ! Drink als de beste tempelridder, dat leidt naar vrede ! Hebt gij eene wettige huisvrouw, zie mij aan, ik heb er op tijd en stond een andere als afwisseling; wie dat niet verstaat, is niet bij zijn verstand, zooals het gebleken is bij een mijner vrienden, die mij zeer deelnemend den raad geven wou, van dergelijke praktijken af te zien. Toen heb ik geantwoord : Die man suft ! En inderdaad, 't is gebleken waar te zijn. Mijne vrouw begrijpt dat, omdat zij aldus werd opgevoed door mij. Hoe kan dan bij ons den vrede verstoord worden ?

Spreek mij ook niet van hen die hier kwamen rooven, moorden, branden, verkrachten; dat alles is voorbij. 't Zou den vrede verstooren. Blik de toekomst in ! vergeet het verleden !

Zijn zucht naar vrede is zoo groot, dat hij enkel oor en oog heeft voor Bethmann Hollweg, die sedert meer dan een jaar bidt en smeekt om toch maar vrede te maken. Zijn banbliksems zijn gericht tegen dat verwenschte Frankrijk, dat maar niet vergeten wil hoe zijn land verwoest, zijn volk verjaagd en uitgemoord werd, en toch maar van geen vrede wil hooren en liever voortvecht om zijne rechten te verdedigen. Zijn haat keert hij tegen Engeland, dat zijn gegeven woord wil houden, zooals het aan fatsoenlijke menschen past en milliarden franks en millioenen soldaten schenkt, om zich zelven te vrijwaren van ondergang en zijn bondgenooten en beschermelingen van verdrukking.

Naar Duitschland heeft hij het oog gericht. Daar immers was het onderwijs zoo ingericht, dat ieder soldaat was van in de bussel, omdat de andere landen zouden bang geworden zijn voor den oorlog ! Als het Duitsche leger in België gevallen is, was 't enkel maar om den gedwongen !!! oorlog zoo kort mogelijk te maken. Maar bij gebrek aan opvoeding hebben de Belgen Duitschland slecht begrepen.

Wie vrede wil zooals Luc hem droomt, buige voor den overweldiger, kruipe met hem voor al wat hier zijnen wil opdringt, doe zich betalen door Staat, Stad en... dagbladbestuur en drinke en zwiere, en tere en smere, en leve met de vrouwen zooals de sultan van Turkije; in één woord, die leve op zijn Luc's, en dan zal er vrede zijn,als de menschen dan daarbij nog verstand genoeg hebben om aan te nemen, zooals Luc, dat het enkel eene kwestie van opvoeding is, u aan zoo'n leventje te gewennen.

Ontvingt gij die opvoeding niet in uwe jonge jaren, troost u dan : de nieuwe leer heeft een apostel gevonden in Luc, den uitvinder zelf, die bereid is u dat leven te leeren in praktijk, als gij de noodige centen meebrengt om zijn stelregels in praktijk te zetten. Hij zal alles voordoen zoolang en zoo dikwijls gij wilt, of zoolang uwe middelen het toelaten en gaat het niet meer, dan zijn er nog altoos zilverlingen te winnen, door zijnen Koning en zijn Land te verraden !

Waarom de Hollandsche bladen 12 uren later moeten uitgedeeld worden

Als gij daarop het antwoord wilt hebben, leest dan « Het Vlaamsche Nieuws » van 7 Juli. Daarin lezen wij in letters zoo groot als een huis :

« Het snelste en volledigste oorlogsnieuws ! Wij «vestigen er de aandacht op dat de staftelegrammen «van het Duitsche en Fransche front, volle vier-en-«twintig uren vroeger in « Het Vlaamsche Nieuws» «verschijnen dan in de Hollandsche bladen. Ook de «andere stafberichten deelen wij het eerst mee.»

Zij vergaten er bij te voegen : « Omdat wij goed « staan met de Duitschers, die bereidwillig hebben « gedaan wat wij vroegen, namelijk de Hollandsche « bladen inhouden zoolang mogelijk,totdat de men-« schen hunne nieuwsgierigheid niet meer kunnen « bedwingen en dan tegen hun gedacht in ons blad « zouden koopen om toch maar iets te weten. »

Het oogenblik daartoe kon niet beter gekozen worden, vermits de strijd op al de fronten is begonnen en de menschen nu meer dan ooit nieuwsgierig zijn.

De Zondagsgazet weg, de vreemde dagbladen 12 uren langer laten liggen alvorens uitgedeeld te worden, wat zouden die heeren nu nog meer kunnen wenschen ? En toch zal het volk zich niet laten beet nemen.

Ons volk wil geen bladen lezen die onder Duitsche voogdij staan, heeren van « Het Vlaamsche Nieuws », en zal nog liever zijne nieuwsgierigheid bedwingen gedurende 12 uren, dan zijn centen aan uw blad te geven, omdat gij toch niet geeft dan wat onze vijanden wel willen doorlaten, en dat is ofwel verminkte waarheid, ofwel krasse leugens !

Weg dus met alle bladen die onder de censuur verschijnen : Het Vlaamsche Nieuws, zijn afgietsel De Antwerpsche Courant, Ons Land en gansch de Fransche rommel uit Brussel.

Hollandsche opinies

De « Vrije Stem » heeft in een vorig nummer eene welverdiende afleiding aan eenige Hollandsche persberen gegeven maar heeft nagelaten eenige medewerkers van de Nieuwe Rotterdamsche Courant hun paart te geven.

Ik zou gaarne dit verzuim goedmaken en wensch eenige woorden over mijnheer « Men » te schrijven

die regelmat'g bijdragen aan de N. R. Ct. richt welke door het blad met eene zekere voldoening ingelascht worden.

Zoo stond er in het avondblad B van Donderdag, 22 Juni te lezen dat volgens de Times, de benarde Oostenrijkers aan de Strypa met angstige spanning naar het Noorden zagen om Duitsche hulp. Het stukje eindigde met de woorden : « De Times » kan nu gerust wezen, de Duitsche hulp is aangekomen».

Het was zoo venijnig gezegd dat men kon opmerken dat de schrik en ongerustheid die de schrijver had bij de doorbraak der Russen, in venijnigheid was overgegaan toen de voorwaartsche beweging was gestuit (voorloopig).

Dit herinnert mij aan eene taalkundige les, uit Jan Van Beers' eerste leesboek waar men het over het onbepaald persoonlijk voornaamwoord « men » heeft, en tegen alle regels van spraakleer in, bewijst dat « men », zonder twijfel een « bepaald kwaadaardig schepsel » is, wat nu weer eens bewezen is.

Nevens die « men » kan men de militaire medewerker van het blad noemen die sinds het begin van den oorlog eenige ezelarijen van belang uitgekraamd heeft. Ik wil er enkel een van de laatste aanhalen. Toen de sinds zes maanden voorbereide ontzaggelijke aanval op Verdun begon en de eerste bijval, nog beters deed hopen, dan schreef het beroemde militaire kriti...kieken : « Wat zal de generale Fransche staf diep betreuren dat er een paar honderd duizend manschappen thans in Salonika zijn, nu dat men ze zoo noodig heeft om Verdun te verdedigen...»

Alsof het verlies van een twintig duizend manschappen, het fransche leger dat thans nog meer dan drij millioen man telt, invloed op de krijgsoperaties zou kunnen maken.

Dezelfde kritiek maakt zich maar altijd ongerust over het uitblijven van het generale offensief der Entente. Als hem dat kan beletten gerust te slapen dan heeft dit uitblijven toch eene goede werking. Ik zal er bijvoegen dat « wij » daar heel gerust in zijn en dat dat uitblijven van het offensief, juist een teeken van kracht is. De Duitschers en hunne Verbondenen doen al wat ze kunnen om een voorbarig tegenoffensief uit te lokken, maar helaas (voor hun) het lukt niet.

Met ijzingwekkenee kalmte gaat de Entente voort de toebereidselen te maken van een klopping, waarvan het Russisch offensief van de eerste helft van Juni een voorsmaakje geeft. Het is gelukkig zoo verre nog niet gekomen, dat de verbondenen zich op andere punten moeten in het werk stellen, om Duitsche offensieven te keer te gaan, zooals onze vijanden dit nu in Galicië en Wolhynië moeten doen.

Ik zal deze mededeeling sluiten met een woordje aan Mr. Staal, de fameuze Hollandsche gepensioneerde generaal, te richten, beroemd door zijn interview met een Duitschen dagbladschrijver voor eenige maanden. Die Staal is een staal van die Hollanders die plat op hunnen buik liggen voor al wat Duitsch is en ofwel uitschrik voor de pinhelmen, of uit historischen haat tegen Engeland, alles wat de Entente aangaat kleineeren en verguizen, en in bewondering staan voor de heldendaden der barbaren.

Als men nu nagaat dat er tusschen de personen die aan het hoofd onzer noorderbroeders staan, er eene heele groep is die dezelfde gedachten van den onhandigen staalgeneraal deelen, dan vraagt men zich af, of de verdediging van Holland zich wel in goede handen bevindt. Het is niet omdat de vijand overmachtig is, of schijnt, dat men maar al te wel moet toonen dat men hem vreest.

Een paar antwoordjes aan Mof De Mont

I.

Hier is nu « meester Kanteklaar »
— Door u zoo goed gekend —
Die zich uitdagend, onvervaard,
Trots, tartend tot u wendt.
En, wijl ge een vreemde galgenstrop
Omheen den hals u snoert,
Weet, dat diezelfde Kanteklaar
Venijnig u beloert ;
Gereed, mijn laffe heeren,
Met zijn sporen om u te deren,
Met zijn snavel, om u te bijten
En zijn pooten, om u vaneen te rijten !

II.

Wel ja, ik schimp en scheld maar vrij,
'k Bemodder u, van harte blij,
'k Blijf zeker *ik* en gij blijft *gij ;*
Maar 'k ben nog liever eeuwig « *niemand* »
Dan zulk een plichtverkrachtend « *iemand* ».

PAK AAN K...IJZER.

Vlaamsche politiek in België

Uittreksel uit de « Nieuwe Rotterdamsche Courant », Zaterdag, 24-6-16 :

« Vrij België » bevat het tweede gedeelte van het artikel van Camille Huysmans over de *Vlaamsche politiek in België*. Hij zet daar vooreerst in uiteen hoe de Duitsche overheid, te Brussel naar een steunpunt zocht en dit ten slotte hoopte te vinden bij de Vlaamsche bevolking.

Voor het ongeluk der Duitschers echter zijn de Vlamingen politieke dieren geworden. Zij gelooven niet meer op commando en zij hadden het doel van het Duitsche plan ingezien.

De hoofddwaling dezer jonge Duitschers was, dat zij zich door den schijn hadden laten bedriegen. Zoo de Nederlandsche taal Germaansch is, dan is dit nochtans de Vlaamsche kunst bitter weinig. Sedert de middeleeuwen en in alle tijdperken heeft

onze litteratuur de stroomingen der Fransche en Latijnsche gedachten meegemaakt. Onze ridderromans komen uit Gallië. Onze Reinaert is aan een der Fransche takken van het dierenepos ontleend. Op het proza van Ruusbroec ligt een waas van Zuidergeest. Het sarkasme van Marnix, de liefdepoezie van Hooft, de dramatische opvatting van Vondel komen noch van het Noorden, noch van het Oosten En wanneer men de moderne schrijvers overziet, is het nog gemakkelijker hun afstamming vast te stellen. Men zou zonder te veel overdrijving kunnen zeggen, dat, indien de Nederlandsche litteratuur dan dietsche uitdrukking is, zij romaansch is door de gedachte. Nog zou men kunnen zeggen, dat de Vlaamsche kunst de vooruitgeschoven post der Latijnsche gedachte is. En indien mijn voorstelling U paradoxaal voorkomt, geef U dan de moeite de meesterwerken onzer schilderschool te vergelijken met de tafereelen der Duitsche meesters. Wij hebben hun bijna niets ontleend.

Huysmans vertelt in zijn artikel dan verder welke houding de Vlamingen tegenover de Duitschers hebben aangenomen. (Vervlaamsching der Hoogeschool o. m.) Buitenlanders, getroffen door de beslistheid dier houding, hebben hem gevraagd of de Vlamingen door heldengeest bezield waren. Het antwoord van Huysmans is ontkennend. De Vlamingen hebben gehandeld juist als al de andere Belgen, toen Duitschland hun zijn bekend ultimatum overreikte. De Vlamingen en Belgen handelden, zegt Huysmans, als politiekers. Hij herinnert aan de door hen afgelegde verklaring : « De Vlamingen aanvaarden geene geschenken. Zij hebben niets gemeens met de blaadjes, die beweren in hun naam te spreken. Wat den bezetter betreft, die heeft zeker het recht de bestaande wet uit te voeren, maar hij heeft het recht niet eene nieuwe wet op te dringen. Deze nieuwe wet moet gemaakt worden, niet door de Duitschers, maar door de Belgen en door de Belgen alleen. »

Huysmans schrijft o. m. :

De Duitsche regeering heeft onder haar banier slechts eenige jonge verwaanden gekregen met enkele oude romantiekers, verloren in de herinnering van den strijd van weleer. Die groote kinderen hebben wat gerucht gemaakt, maar het waren woorden in den wind. Zij verspilden hun kruit ! Zij vertegenwoordigen niets. Zij hebben niet verstaan dat de hun aangeboden gelijkheid tevens beteekende onderwerping aan de Pruisische politiek. Zij worgen meegesleept door de herinnering aan het onverstand, dat dikwerf het kenteeken onzer regeering tegenover de Vlaamsche Beweging is geweest. Zij hebben de overgeeflijke zedelijke lafheid van hun daden niet ingezien. Zekere lui geloofden reeds aan de voortduring der bezetting en zij richten zich daarnaar in. Maar zij hebben niets gekompromiteerd, omdat zij niet bestaan. Hun gebaar zal kwaad doen aan henzelf. Ze weten dit wel ten andere. Zij vallen den Belgischen Staat niet meer aan. Zij hemelen met zooveel geestdrift het denkbeeld van een koninkrijk Vlaanderen niet meer op. Zij beginnen hun geloof te verliezen. Hun bladen vallen als dorre bladeren. Zij stellen zich in alle zedigheid tevreden op de gevaren van een gebeurlijke anti-Vlaamsche politiek der Entente te wijzen. Hun polemiek is negatief geworden. Zij voelen zich gedwongen een verdedigende houding in te nemen en bouwen hypothesen op. Zij beroepen zich nog wel op onhandigheden begaan door andere Belgen in tegenovergestelden zin maar vergeten natuurlijk, dat de in België gebleven Belgen de eenen en anderen over denzelfden kam schoren. Wat mij betreft, ontken ik het bestaan dezer dwalingen niet, en ik vrees zelfs niet te zeggen, dat er nog bokken zullen worden geschoten. Misslagen worden begaan van beide kanten, en dat kon niet anders. Maar wanneer men in zekere bladen dreigende volzinnen leest, b. v. dat er na den oorlog van geen Vlaamsche Beweging meer sprake zal zijn, dan verstaan de Vlamingen opperbest wat die woorden eigenlijk beteekenen, maar naar mijn oordeel heeft die litteratuur geen beteekenis. De Duitsche inval heeft de Belgische eenheid voor eeuwen in brons gegoten. De geweldige arbeid van wederopbouw zal voor een bepaalden tijd alle oppositie doen zwijgen. Nationaliteiten en klassen zullen nog te strijden hebben, maar de noodzakelijkheid van het gemeenzaam leven en van de gemeenzame actie zal alle krisissen te boven komen. En, wanneer deze voorafgaande arbeid zal volbracht zijn, zal iedereen ook zijn vrijheid terugnemen.

Het Belgische volk, het georganiseerde proletariaat inbegrepen, wil een vrij België, zooals dat vòòr 4 Augustus 1914 bestond. Het is gekant tegen annexatie.

RAADSELS MET OPLOSSING.

Wat is een Belgisch officier,
Wiens moedig harte, trots en fier
Weerhouden wordt door niets
Wanneer het gaat om eer en plicht !
Die voor geen dwingelanden zwicht ?
« Een zeer waardeerbaar iets ! »

Wat is een soortgelijk soldaat
Die dapper aan den IJzer staat
De hand steeds aan den kling ;
En kloppen voelt in fiere borst
Zijn hart, voor Vaderland en Vorst ?
« Een heel verdienst'lijk ding ! »

Wat is hun Koning, die zoo goed
Door wijs beleid en heldenmoed
Den vijand trotsen kan ;
En met aanmoedigend gelaat
Aan 't hoofd van Zijne krijgers staat ?
« Een ontzegwekkend man ! »

PAK AAN K...IJZER !

VARIA.

Het schijnt dat de bureelen van Brauss Mahn & C°, de Duitsche kooplieden, gesloten zijn. Die heren zijn er met klikken en klakken van onder getrokken met het vast voornemen niet meer in onze stad weer te keeren. Zooveel te beter ! Nu, goede reis, herren ! Het ware te hopen dat hun voorbeeld navolgers moge vinden en dat in de toekomst hier de Belgen wat minder zouden gebroodroofd worden ten voordeele van Duitsche indringers.

***

Wij vinden in onze brievenbus een naamloos schrijven. Dit is niet kwalijk te nemen in den censuur-tijd dien we beleven, integendeel ! Wij twijfelen geenszins aan de goede bedoelingen die het bevat. Onze briefwisselaar trekt vooral de aandacht op de edelmoedige milddadigheid der Amerikanen, waarmede zij ons ter hulpe komen voor wat onze voeding betreft.

Per maand maakt dat zoo'n sommetje van vijf millioen frank ! Wanneer we hier nu de vijf en twintig millioen bijvoegen, welke de Belgische regeering van uit den Haver schenkt, dan komen we dus tot 30 millioen. En vragen we ons af of er dan geen middel is, als men over zulk kapitaal beschikt, ons volk wat gezonder en krachtiger brood te bezorgen. Immers, de tering, de gevreesde, maakt steeds meer en meer slachtoffers.

Het voedingscomiteit is dan ook volop bezig met het inrichten van kostelooze genees- en apothekersdiensten. Alhoewel er nu geene reden tot klagen bestond, zoowel in de stad als op den buiten, wegens de gratis verleende hulp door het doctoraal korps. Integendeel !

Maar wat onze teringlijders vooral noodig hebben is gezond en krachtig voedsel !

Wat minder maïs- en aardappelmeel in hun brood. Wat meer suiker, vleesch en vet en de hulp der geneesheeren zou overbodig zijn. S.

AAN JACOB-DE-DOCTOR.

Waanwijze Jacob, blikken condottiere,
Doctortje in eigen wijs-begeerte, man
Der beschàâfde uitspraak, die niet spreken kan,
Halfdragen agitator-zonder-spieren...

Wat houdt gij u nu moedig met uw vieren !
Gij slaat « die van den Haver » in den ban,
Beschermd door duizenden geweren van
Den vijand, dien gij dient als tamme dieren...

Gij spreekt « in naam der Vlamen». Met welk recht?
Zijt gij, en andren, van den Mof de knecht,
De meerderheid wil uit dat glas niet drinken...

Zij zwijgen, ja, maar laast g'in hun gemoed,
Verwaten doctortje, maar éénen stond, uw moed
Zou in uw scheef geloopen schoenen zinken...

AAN MARTEN-DE-SNOTJOOD.

Snòtjoodje, die een rolletje wil spelen
In Vlaanderen, o gij heimelijke klant,
Ahàsverus, man zonder vaderland,
Mesjogge donderploertje, een der velen

Die nu zoo luid als pennevarkens kelen,
Snòtjoodje, sombre Judas, stokebrand,
Luizig verradertje, die bijt de hand
Van wie hem goed deed, scheeve groene-gele...

Waar haalt gij, rekeltje, het recht vandaan
De Vlamen daaglijks in 't gezicht te slaan,
Ga naar uw land van leelijke jodenkoppen...

Maar ja, 't is waar, de kerel heeft geen land,
Een jood gevoelt zich thuis waar hij ook strandt,
Al laat hij zich gedwee naar elders schoppen...

Eene Vaderlandsche Redevoering

Op 6 Mei l.l. hield Dokter Terwagne, de welgekende socialistische afgevaardigde, voor eene overgroote menigte Belgen te Maastricht eene prachtige redevoering, die wij volgaarne in zijn geheel zouden willen afkondigen. Deze voordracht, door de zorgen der « Souvenir Belge » ingericht was voorgezeten door den heer Frankignoul. Daar ons echter den juisten tekst ontbreekt, bepalen wij ons slechts de laatste zinsneden, evenals de roerende slotrede, weer te geven :

« Gij allen, die dezen oproep zoo talrijk beantwoord hebt, verwacht zeker van mij, dat ik U over socialistische torstanden en de « Internationale » spreke ; beeldt U echter niet in dat die kwesties mij in verlegenheid zonden brengen.

Indien een Belgisch minister, indien Emiel Vandervelde zelfs, van af het spreekgestoelte der Kamer ons voorsloeg : « Wij gaan in ons belang eene daad verrichten strijdig met de rechten van den mensch, eene oneerlijke politiek voeren, » meent gij dat er ééne stem zou gevonden worden om hem te ondersteunen ? Wees er van overtuigd, geheel de Kamer zou daartegen krachtdadig verzet aanteekenen. Maar in Duitschland... hebben ze allen zonder onderscheid van denkwijze, alles wat hun voorgesteld werd, eenvoudig aangenomen. Tegen de schending onzer onzijdigheid heeft niemand het noodig geoordeeld een afkeurend woord te laten hooren en de hinderlaag, België gespannen, hebben allen stizwijgend goedgekeurd. Kan die misdaad hersteld worden ? Neen, duizendmaal neen, want het gebeurde van gisteren kan noch mag morgen uit het geheugen gewischt worden. Wij, wij willen dit niet en zullen het ook niet gedulden ! (Levendige toejuichingen .

Dat niemand mij iets ten kwade duide ; wat daartegen Liebknecht betreft, zijne nieuwe houding dagteekent slechts van vier maanden na de overwinning aan de Marne ! (Nieuwe bijvalsbetoogingen).

De Duitsche socialisten brengen ter verontschuldiging in : « Wij waren geenszins de meening toegedaan dat de oorlog lang zou duren ! » Dit bewijst dus ten volle, dat zij hunnen slag hoopten thuis te halen en zij bereidvaardig stonden er voordeel uit te trekken. (Toejuichingen).

Overigens, verliest niet uit het oog, dat de Duitsche soldaten zich ten onzent ongenadig toonden en als echte barbaren te werk gingen, toen zij in massa onze fabriekwerkers, hunne weerlooze vrouwen en kinderen afmaakten. De Belgische socialisten, die, niettegenstaande dit alles, nog betrekkingen zouden willen aanknoopen met de Duitschers, zullen eene zware verantwoordelijkheid op hunne schouders torschen. Ons land heeft te veel geleden. Onnoozel bloed heeft dààr bij stroomen gevloeid, puinhoopen hebben zich opeengestapeld, allerlei folteringen en verdrukkingen hebben deszelfs inwoners vanwege de Duitschers te verduren gehad. Iedere Belg achtte het zich ten plicht tegenover de Duitschers als rechter op te treden, nooit de bedreven misdaden uit den geest te bannen, te zorgen dat, wanneer zij zich in 't openbaar vertoonen, het schaamterood hunne wangen kleurt. (Ontroering in de zaal en aanhoudende toejuichingen).

Ons nationaal gevoel is opnieuw ontwaakt. Het sluimerde reeds zoo lang... Wanneer, ten huidigen dage, de eerste tonen van het Vaderlandsch Lied ons in de ooren klinken, worden onze oogen vochtig en de aandoening maakt zich geheel van ons meester. Ziedaar een gelukkig feit — indien wij ons aldus mogen uitdrukken — door dezen oorlog teweeggebracht, want uit het overdreven kwaad spruit het goede voort. Na den strijd, ik ben er ten stelligste van overtuigd, zal ieder van ons in zich de onderlinge genegenheid meer en meer voelen toenemen en de beruchte woorden van Ant. Clesse:

« Vlaam en Waal zijn slechts voornamen
Doch Belg is onze familienaam, »

zullen ten volle bewaarheid worden. (Stormachtige toejuichingen).

Ik zeg daareven : Walen, Vlamingen: die uitdrukking roept mijne aandacht op eene andere kwestie, door de duitschers op oneerlijke wijze tegen ons uitgebaat. Maar onze Vlaamsche bevolking volgt geenszins het spoor van het paar onbezonnenen of omgekochten, die haar hebben willen misleiden. De duitschers stelden zich voor, dat, wijl in België twee verschillende talen gesproken werden, zij daaruit voordeel konden trekken. Het avontuur, destijds aan « De Vlaamsche Stem » overkomen, staat bij u allen, die nog steeds in Holland vertoeft, frisch in het geheugen geprint. Dit dagblad, bij zijn stichting met de beste inzichten bezield, — herinnert u namelijk het telegram des Konings — wilden eenige stijfhoofdigen in duitsch vaarwater laten verzeilen. De lafaard, die zich met dit proper werkje bezighield, keerde naar het bezette gebied terug, om zijne plicht tegenover het Vaderland niet te moeten vervullen. Het blad verschijnt niet meer en thans droomt men om het pangermanism, dat ten ondergang gedoemd was, door een pannederlandsch programma te vervangen.

Waarom dit alles ? Om te bewijzen dat Vlaanderen moest gered worden en de duitscher als verlosser optrad. Hoe onnoozel ! Ze beelden zich dan waarlijk in dat, bij het aanbreken van den vrede, ze Vlaanderen zullen kunnen terugeischen ! Weten ze dan niet dat de Vlaamsche zwoeger het volstrekt niet met hen eens is ?

Nog onlangs drukte een mijner beste Vlaamsche vrienden, wat men in Vlaanderen aangaande deze kuiperijen zooal dacht, zich als volgt uit : « Ik ben daarover geenszins ongerust; men spreekt zelfs van dit alles bij ons niet. Verlangen de duitschers de meening van het Vlaamsche volk te hunnen opzichte te kennen, dat ze slechts hunne blikken naar den IJzer wenden. Daar zullen onze Vlaamsche bajonetten hun het antwoord geven ! » (Langdurige toejuichingen).

Ik deelde u reeds mede dat de toestand voor ons gunstig is. Gaarne zou ik nog een woordje reppen over de te volgen politiek na den oorlog. Ik heb de innige zekerheid dat zij, welke hoopten tweedracht tusschen onze rangen te zaaien, er niet in gelukken zullen. Nog zullen er na den strijd liberalen, socialisten en katholieken bestaan, maar door zooveel gemeenzaam lijden verhard, door zoovele schokkende en tevens geestdriftige tooneelen gelouterd, zal een plechtig verbond gesloten worden; allen zullen we dan, wanneer het de verdediging van het Vaderland geldt, eensgezind samenwerken om te beletten dat ons geliefd België terug onder vreemde heerschappij kome. Dat zal de taak van morgen wezen.

Nog zal op dien stond een man, Belg uit één stuk, de teugels van het Rijk in handen hebben, iemand die ons aller sympathie bezit, niet alleen van zijne eigen onderdanen, maar ook van alle vreemde volken, waar men Hem als zinnebeeld der eerlijkheid en rechtschapenheid afmaalt. (Toejuichingen).

Ik, als oud republikein, zeg u : Steeds was de republiek een ideaal voor mij, maar indien iemand in de geheele wereld den naam van Koning verdiend heeft, dan is het ongetwijfeld Albert I ! (Nieuwe toejuichingen).

Vergeten wij echter niet dat die beroemde man in handel en wandel uiterst bescheiden is, en dat verhoogt nog zijne grootheid. Spiegelen wij ons aan Hem; beschouwen wij Hem als voorbeeld van den onverbasterden Belg, Hij, ons leger zoo waardig, gelijk ons leger Hem waardig is. En eindigen wij onder den kreet van : Leve België, onsterfelijk door zijnen opofferingsgeest, zijnen moed en zijne rechtschapenheid !

(Gansch de zaal, rechtstaande, juicht den redenaar onstuimig toe. Langs alle kanten weergalmt het geroep : Leve België ! Leve de Koning ! Leve

het leger ! Leve Terwagne ! Eene onbeschrijfelijke geestdrift maakt zich van de toehoorders meester en eene stormachtige ovatie dreunt langdurig door de zaal. Op dit oogenblik kloppen aller harten in overeenstemming met dat des Vaderlands).

GEEF AAN CESAR WAT CESAR TOEKOMT.

Wij geven volgaarne aan Cesar wat Cesar toekomt. Daarom maken wij 't volgende openbaar :

« De Duitschers hadden besloten dat wij slechts 250 gram aardappelen zouden bekomen. Zij belegden eene vergadering waarop de overheden uitgenoodigd werden om deze mededeeling te vernemen. Uit de beste bron hebben we vernomen dat Mr. Strauss hiertegen protest aanteekende zeggende dat 300 grammen nog onvoldoende waren.

De Duitschers antwoorden op 'n wijze bij hen steeds in voege, en zekerlijk om hunne gewone manier van domineeren geene oneer aan te doen : « 't Is 250 grammen, daar kan niet op teruggekomen worden. » Bij 't hooren dezer verklaring stond Mr. Strauss recht en wilde zich verwijderen. De Duitschers weerhielden hem, waarop Mr. Strauss verklaarde dat indien elk 't zijne niet mocht inbrengen bij 'n bespreking waar 't algemeen welzijn op het spel stond het dan volstrekt onnoodig was vergaderingen te beleggen.

Toen gaven de Duitschers toe : wij zullen dus 300 gram aardappelen bekomen, dank aan de kranige houding van Mr. Strauss.

Eene goede noot dus voor Mr. Strauss.

DUITSCHE PRODUKTEN.

Men schrijft ons :

Denkt U het niet van pas een aanval te doen op de Duitsche produkten die zoo welwillend door de Antwerpsche winkeliers en handelaars aan het publiek opgesolferd worden.

Zoo wordt thans veel reklaam gemaakt voor *Strobin, Made in Germany*.

Kan de Vrije Stem geen lijst opmaken met de hulp der lezers om het publiek op de hoogte te brengen, welke waren wij moeten boycotteeren.

Men verkoopt ook veel Vlaamsche gebrande gerst onder den naam van Kneipp koffie. Waarom toch een Duitschen naam daaraan gegeven en het niet *Moutkoffie* gedoopt. Weten de winkeliers dat zij zich daarbij nog blootstellen aan een proces vanwege Kneipp voor oneerlijke concurrentie en vervalsching van waren ?

Echte Malt Kneipp is een Duitsch produkt, zoowel als *Persil*, waschpoeder.

Nog een Vaderlander

afkomstig van Turnhout, zekeren P., rijtuigmaker, Isabellalei, alhier. Geeft om zoo te zeggen voordrachten over den oorlog in Berchem : gewoonlijk komen zijne beschouwingen op het volgende neer : « Ja, het is ongelukkig, maar het is de schuld van België ; Duitschland heeeft veertig jaren den vrede bewaard en dan spant ons Gouvernement samen met Engeland tegen Duitschland ; men heeft de stukken gevonden in het ministerie te Brussel. Wat moest Duitschland nu doen ? Wel heel eenvoudig den oorlog verklaren om zijn bestaan te redden. Wat zijn wij zonder Duitschland ? Het is een edelmoedig volk en ge zoudt wat anders zien moesten wij Duitschers worden. Zij waren verplicht oorlog te voeren ; wij waren verkocht aan Engeland om ons onder den duim te leggen ; dan zouden wij eerst gaan afzien en slaaf worden en dat is niet te hopen. Voor het welzijn van België, zouden wij geenszins achteruitstaan indien wij bij Duitschland ingelijfd werden ; ge zoudt Antwerpen zien bloeien, want zij zijn werkzaam en doordrijvend. » Dien vaderlandsminnenden man verdient allen lof der Moeffen ; zou hij misschien leveraar worden aan het hof van Duitschland ?

*
* *

Men verzocht ons nogmaals de aandacht te vestigen op het lokaal van de Wed. Dujardin, Kerkstr. 32, te Antwerpen, van wie wij in ons vorig nummer gewag hebben gemaakt. Volgens onzen correspondent vertellen de dochters in de buurt dat de duitschers, welke daar hunnen toevlucht nemen, eenvoudig familieleden zijn. Ziedaar een nieuw stelsel van verdedigen. Vòòr den oorlog wisten deze menschen niet dat er duitschers tot hunne familie behoorden, en tijdens den oorlog komt er een heele karavaan bloedverwanten uit alle gedeelten van Duitschland naar de Kerkstraat gestroomd. En hoe het nu juist wilde treffen dat al die familieleden gelijktijdig in garnizoen te Antwerpen aanlanden.

Wij kunnen dus enkel de Wed. Dujardin en hare dochters geluk wenschen om hare uitgebreide internationale bloedverwantschap, maar de Antwerpenaars zullen toch heel voorzichtig handelen in geen nauwe aanraking met die Duitsche familieleden te komen (Hierbij een briefje N° 015809 voor de Vaderlandsche propaganda).

VADERLANDSCHE PROPAGANDAPENNING.

'Nen Drooge van Hoboken 1 Mark
Opdat de Belgische Congo de bovenhand hale 1 fr.
Opdat mijn Suske in goei gezondheid zou terugkomen fr. 0.25
Ze willen hem pakken maar ze mogen ze niet 1 fr.